

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН У 6 Ч. ПРЕ ПОДНЕ

УРВЉУЈВОДБОР

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092.

БРОЈ 5 ПАРА

Стан Редакције и Администрације Космајска ул. бр. 22

Одласи се дају у Администрацију. Цена утврђена.

Неплаћена се писма не примају. — Рукописи се не враћају.

Писма, рукописе, новца и све остало што се односи на лист, слаш власнику листа

Бугарска и Споразум

СОФИЈА, 31 августа

У владиним се круговима говори, да ће влада уместо одговора на корак Сила Споразума поднети своје нове захтеве у погледу решења питања о територијалним компезацијама.

Гимназија у Београду

— Упућено г. Министру Просвете —

У нашем броју од понедељника 10. августа, изашао је уводан чланак: „Школа и Наставници“, који је обратио пажњу г. Министра Просвете на школски нерад, и педагошки утицај, који се мора појавити штетно по целу једну генерацију, са којом ће држава доцније имати посла. Ми ратујемо три године и за то време у омладини млађој врши се природан прелом, који одлучује њиховом будућношћу: или да постане човек или мангуп. Њихова младалачка бујност доноси то собом.

Господин Министар Просвете примио је те наше предлоге и видимо, да ће средњи заводи у старим и новим крајевима радити у целом свом обиму. Остала су без наставе само места, која се прогласише као ратне зоне. Прво и најглавније тако место је — Београд.

Ми учтиво обраћамо пажњу г. Министру просвете, да се Београду тиме чини неоснована неправда. Никакви разлози не могу то оправдати. Преко 35 000 становника живе у Београду; ако се дозвољава излагање њихових живота, онда се држава мора побринути и за услов њиховог живота. У Београду постоји већ једна настава за средње заводе г. Хајдуковића. Ако се у принципу дозволила једна приватна настава, онда до следно се тај принцип имаде протегнути и на државну обавезу. Ми молимо г. Хајдуковића, да нам ни најмање за зло не узима, што смо његов завод споменули. Накакве але мисли немамо; на против, ми га препоручујемо. Али за ту

одвећ потребну наставу мора се платити, а овај остатак београдског становништва, као сиротиња, није у стању то да чини.

Ми би молили Г. Министра Просвете, да затражи извештај од Управе Града Београда о пријавама дечачких изгреда на периферији Београда; о њиховим тучама убодима ножевима, крађи воћа, рушењу и обарању кућа исељених становника и онда ће г. Министар са педалешког гледишта доћи до закључка, да се у Београду морају отворити најмање две гимназије и веколико основних школа, без обзира на њихов обукковни успех. Ти су заводи неопходно нужни, да незапослену омладину прикупе, запосле, макар чиме, да им на тај начин онемогуће заједницу по пољанама, из које ничу сви пороци. Та омладина нема овојих очевачког куће, својих се матери не боји, у добу су најопаснијих година и ако се то све занемару, прва београдска генерација биће полицији нашој најтежа брига.

Ми се надамо, да се г. Министар неће оглушити молби 35.000 својих грађана. Где ми сви имадемо петље да живимо, могу без брига живети и веколико професора и учитеља.

Работ

МИР

Немачка енергично агитује за мир

Из Штокхолма јављају „Вечерњем Времену“, да Немачка по сваку цену жели да дође до мира, знајући да се зимска кампања не може свршити добро по њу. Пошто су јој покушави, да савлада терен за закључење сепаратног мира са Русијом пропале, она прибегава новим методима.

Неколико немачких дипломатских представника у неутралним државама позвано је на саветовање у Берлин, куда је отишао 4. августа и немачки посланик у Штокхолму Луиус.

Амстердамски дописник листа „Дели Кроникле“ сазнао је из сасвим поузданог извора, да Немачка пре свега намерава да се појави са серијом чланака у корист мира у германофилској неутралној штампи. Ако тај план претрпи неуспех, онда ће немачка влада приближно кроз 2—3 недеље изаћи пред цео свет отворено са својим предлозима за мир.

Немачка акција у неутралним државама већ је отпочела.

Жофр и Кадорна

Једна важна посета

Рим, 26 авг.

Француска и италијанска штампа приписују велику и знатну важност посети генералисима Жофра на ита-

лијанском фронту, посети која премаша границе обичне куртоазије и показује завршен и тесан споразум између два генералштаба. Између осталог вели се да је Жофр први пут изнудио свој фронт. Према француским листовима генерал Жофр упознао је управне и војне кругове француске са својим одушевљеним утисцима о трупама, генералштабу и успесима Талијанским, Враћивши се у Париз генерал Жофр упутио је генералу Кадорни срдачан телеграм, који је произвео најбољи утисак на јавно мишљење талијанско.

Национална економија

О цигар-папиру

Ово питање изгледа по своме наслову мало незнатно, па можда и смешно, да дође у рубрику националне економије. Али је тако мњење погрешно. Цигар-папир је саставни део нашег живота и ми се дуванџије морамо борити као и за хлеб. — Два убојита месеца Београд је без њега. Све могуће спекулације, које се само замислити могу, вршиле су се са овим, неопходно нужним артиклом. Те силне спекулације нагоне нас на размишљање, да ли је то мучење овога грађанства потребно? Рат тражи жртве; дајемо их, где је неопходна потреба за то! Али какова је потреба, да грађанство приноси те жртве без потребе? То није хлеб, није месо, није шећер, што се теже налази и теже превози. То је цигар-папир који се по целој свету може буд зашто наћи, осим европских централних сила. Зашто наша Монополска Управа не узме већу количину, да грађанство не трпи оскудицу? Нека на тај папир стави свој жиг и нека му одреди цену, да држава не штети Нико се од нас неће бунити, да плати и грош за 100 листића; он је ипак још много јефтинији, него ли, што се врло ретко добија данас испод руке. Ми не можемо да видимо те тешкоће, које би се упречиле пред редовним снабдевањем те потребе. Једини је разлог, којег можемо прозрети, јесте немарна наша манипулација. Грех је толике

ми даде становника мучити без жне потребе. И онда треба ући у обзир, да народ не може пушити цигарете, а пушити мора.

Ми се надамо, да ће наша Монополска Управа обратити у будуће бољу пажњу на ово.

Пораз код Риге

Немци су одбијени од Риге са огромним губитцима

Букурешт, 31 авг.

Последњи телеграми из Петрограда, који је примила Румунска Телеграфска Агенција саопштава, да су Немци покушали офанзиву са огромним снагама у правду Риге. Руси су се испрва били повукли до бољих положаја, па су онда извршили величанствен контра-напад на фронту од 30 километара и успели да потисну Немце уз огромне губитке.

На томе фронту Руси су наставили гоњење и имају досада врло велики број заробљених војника, топова и артиљерије.

Дегаљи се очекују у суштањем коминикеу.

Транзит кроз Бугарску

Одлука бугарске владе

Софија, 31. авг.

Бугарска влада је одлучила да од трговачког транзита који иде за Русију и Румунију за своју корист задржава 30 од сто. То је учињено зато, што су Силе Четворист Споразума затвориле бугарско пристаниште у Дедеагачу.

Поводом тога румунска влада уложила је протест, а српску владу је умолила да задржи у Пироту 100 вагона робе за Румунију, који су требали да путују кроз Бугарску.

Дуж руског фронта

— У Балтичком Мору — Око Риге — На Њемену —

Петрград, 29. авг.

Један целелин летео је јуче изнад неколико пристаништа у Балтичком Мору бацавши неколико бомби. Наши хидроаероплани дотели су изнад пристаништа у Вјандави и бацили су бомбе на немачке бродове.

У пределу Риге и Фридрихштата не јавља се ни за какву важнију борбу. У пределу Јакобштата 28. августа у вече одбили смо низ немачких напада. У правцу Двинска, близу станице Понемунак, наша артилерија оборила је један немачки аероплан који је бомбардовао један санитарски воз. Између Свенте и Вилије у пределу источно од Валкомира непријатељ преко дана 28. августа предузео је енергичну офанзиву са знатним снагама. Непријатељ наступа путем из Двинска и околним путевима, управљајући свој главни напор с тешком пољском артилеријом и опсадном артилеријом јужно од овога пута. У исто доба знатне снаге приближују се у пределу источно од Ширвинга, крећући се у општем правцу из Валкомира ка Свјечани. Између Вјалаје и Њемена ситуација непромењена. Јавља се за јаку канонаду на доњем току Мерченке.

Источно од Гродна Немцију предузимали огорчене нападе од 28. августа изјутра на фронт Озери—Скидел; неколико пута одбили смо ове нападе на бајонет. Скидел је био неколико пута узиман и напуштан и увече после сјајног јуриша Скидел је остао у нашим рукама. Наша кавалерија енергично гони непријатеља, док наша пеша-

дија потискује Немце из њихових опкопа јужно од Скидела.

На фронту јужно од Њемена, близу Лески и Зелве, на Зелвијанки водила се огорчена борба. У пределу Лески наша артилерија уништила је целу немачку батерију, што нам је допустило да олако задржимо непријатељеве нападе. Близу Зелве успели смо, и поред употребе од стране Немаца граната са загушљивим гасовима, да одбијемо читав низ непријатељевих напада. Сачували смо на десној обали Зелвијанке своје позиције пошто смо непријатеља потпуно одагнавали са целе ове реке.

Глас из Босне

Од једног нашег пријатеља добили смо о стању наше браће у Босни и Херцеговини овај извештај:

„Нигде и никада злијег времена не има, до ли ово, што је нас снашло. Ви бар ако гинете, породице су вам збринуте, али у нас је горе с њима, него ли с нама. Сарајево је проглашено за тврђаву, фехим ефендија Ђурчић (сарајевски председник општине, — Ур.) издао је проглас, да се грађанство раселава. Ова наредба не важи за све; него само за нас Србе. Већа половина Мухамеданаца, Католика и Јахудија (шпањолски јевреји — Ур.) осташе у Сарајеву и опљачкаше све што им до руку стиже. Што је српскијех дућана пред Пашљи ханом (Фране Јосифа) улица. — Ур.) Све је опљачкано и развучено. На Ковачима (улица, што вода у град. Ур.) што год је српскијех кућа војска је порушила и подигла на ру-

шевинама неке опкопе, Пируша, Кошева, Бистрик, Терезија, Хисета, Бељубаша, пут за Булоге (Све су ово квартави, у којима Срби живе. — Ур.) све је уништено. Нити ћете ту ништа наћи, нити ће од нас живијех ишта затећи.

Приликом евакуације не дадоше нам да собом понесемо ни оно, што би понјети могли, а потребно би нам било за живот. Наше куће осташе пуне као плен наше небраће. Под бајоветом гонили су нас на жељезничку станицу, а трпали су нас као стоку. Чуо се врисак деце, кукњава матери, да се небо проламало. Боже, Боже, шта ли смо ти ми Срби тако тешко сагрешили, да нас тако љуте прогониш?! — Није прошло ни без жртава. Двоје нејаке дјечаце је изгажено. Војска, што нас гоњаше, махом је била из хрватских регименти. Псовкама српских бегова не бејаше краја.

Стара Хаџа Стакиница са Бјелове (улица Ур.) успротивила се и није их хтела исељавати. Емил, син Др Качета (покојни Др. Кечет, отац овога Емила, аустријског капетана, бејаше швајцарски емигрант још 1845. год. Пребегао је у Турску и у Сарајеву је био лични љечник Екрем Омерпаше, потурченог Србина Далматинца, о коме је написао и опсежно дело. Др. Качет је био у Сарајеву кад Срба нељубљен, али му Аустрија децу искварила. — Ур.) Дође њој сај војницима и нареди, да исељава. „Не дао Бог — рече Хаџа Стакиница — да ја своје кости остављам мимо гробова мојих милијих! Сиједи али моја нога свога прага не прекорача!“

Растурише нас. Неке у Загреб, неку у Горњи Карловац, Крапину, Бјеловар, Осијек, Крижевце, а неке одаслаше и у Љубљану.

Да да милостиви Бог да добро окрене.

Бугарска и Србија

— Румунска јавност и Србија —

Букурешт, 31 авг.

Коментарашући закључење споразума између Турске и Бугарске официозус румунске владе „Ендепандас Руман“ вели између осталог и ово: Значај за кључења споразума између Бугарске и Турске много је већи но што се то мисли. Али нам изгледа да Сале Споразума нису увиделе ово, јер иначе ми незнамо, како да тумачимо држање Сила према Србији: док је Бугарска потписујући споразум дала написмено Турској, да неће предузимати никакве непријатељске намере против ње, — дотле Силе из Споразума утичу на Србију да учини територијалне уступке Бугарској.

Деруси и Панафио

— Једна посета којој се придаје огромна важност —

Софија, 32. авг.

У овдашњим политичким круговима се придаје огромна важност посети којој је учинио румунски посланик г. Деруси француском посланику г. Панафиу.

После дугог конференсија са г. Михајлесом, немачки посланик г. Тарновски је посетио г. Дерусија и код њега се задржао пуна два сахата. После ове посете г. Тарновски је послао дугу депешу својој влади.

Уочи рата

— Немци и Аустријанци напуштају Румунију —

Букурешт, 31. авг.

Од пре неколико дана немачки и аустријски поданици журно свршавају своје послове у Румунији и у масама напуштају румунску територију.

Немачко посланство у Букурешту издало је свима њима наређење да се врате у отаџбину.

Рат између Румуније и централних сила неизбежан је, и поступиће у врло скорој будућности.

Талијански фронт

— Артиљеријска борба —

Рим 27. августа

У пределу Тирол-Трентиј артиљеријски двобој. У Горњем Каудевелс наша је артилерија оштетила утврђење Лакерта и електричну фабрику Руанац. У долини Бовца наша је артилерија растерала две непријатељске колоне и једну која је ишла из Превала ка Бовцу и другу која се спуштала из Каските ка Прејалу.

Непријатељ је бацио много граната на радионице у Тржићу, произведши пожар. Један од наших аероплана са успехом је бомбардовао станицу у Клаузе, источно од Санта Луције и железнички мост на Баца.

Америка и Мексика

— Пред новим ратом. —

Букурешт, 30 авг.

Јављају из Лондона, да су односи између седињених Америчких Држава и Мексике по све неповољни.

Америка је упутала на границу Мексике преко 100 хиљаде војника.

Сваког часа се очекује телеграм о објави рата.

Радославовљева изјава

— Застава Бугарске —

Софија, 31 авг.

Министар председник Др. Радославов изјавио је, да би Бугарска престала на савезну акцију са Четворним Споразумом једино у

ФЕЛТОН

Пропаст света

Мисао о нестанку света мучила је људе већ одавна и налазила је израз у великој сараји предсказања. Не говорећи више о веровању у „millenium“, т.ј. у егзистенцију света само у току од хиљаду година после Христа (веровање засновано готово на неким излагањима Библије), налазимо у средњим столећима честа предсказања ове врсте. Бернард из Тирингије године 960 предсказао је блиску пропаст света; он је шта више одредво време, на име, да ће празник Анунциације (Благовести) пасти на Велики Петак. Ово је требало да се догоди 992 године али је те го-

дине прошло, и свет није показао ни најмањи знак пропадања. У току X ог столећа сва краљевска решења почињаху се речима: „Пошто је пропаст света блиска...“ Године 1186 а стролози поплашише народе предсказањем, да ће се ускоро сједити све планете. У почетку XIV века алхемичар Villeneuve објавио је, да ће 1335 године доћи Антикрист. Славни шпански говорник Vincento Ferrigier, утврдио је, да ће свет егзистирати онолико година, колико стихова имају Псалми, т.ј. око 2537 година. Пропаст света била је одређивана за 1832 годину, о чему је остала усмена у песмица Béranger а: „Finissons-en, le monde est assez vieux.“ Предсказање зв 1840 годину учинило је велики утисак. Пропаст земаљског жаво-

та имала се да догоди 6-ог Јануара. Хиљаде људи бејашу свршили своје послове и очекиваху резигнирано смрт. Ипак знамо, да се ово предсказање није показало тако опасно.

Пропуштамо многа друга астрономска и мистична предсказања и прелазимо огледању теорија на којима су заснована таква предсказања. Чувени природњак Buffon израчунао је, да се земља постепено хлади, али да ће човечанство моћи да живи још 93.291 годину, док се кора земљина тако много не охлади, да цео живот на њој угине. Али од овога доба, када се доказало, да унутрашња топлота земљина нема никакав утицај на њену површину и да живот на њој зависи једино од сунца, та хипотеза има само историјски значај. Дру-

га теорија, створена још у старим временима говори, да се унутрашњост земљина састоји из огњене, усиджане масе и да ће вулкани земљину кору без велике муке развалити, да ће се земља распасти а њени делови ишчезнути у васиони. На тај начин морали би пропасти не од хладноће, већ од ватре. — Постоји још једна теорија, по којој ће свет умирати полако и мирно у току поравњања земљине коре. Ветрови и кише односиће врхове планина у долине и земља ће бити постепено ношена рекама и потоцима у море. Неравнине земљине површине биће утрте, море ће се све више и више изливати на обале, и када буде покрило целокупну површину земљину сав ће живот престати. По теорији Adhemar-а пропаст света

може проузроковати надолажење воде услед промене центра земљине теже а са тим и надолажење леда и воде са јужног пола ка Северном. Ово се је имало догодити 2020 године пре Христа, а поново ће доћи 6307 године. Постоје други научари који кажу, да можемо пропасти у случају, када се нека комета судари са земљом. У том случају судар не би био страшан кад се не би хемијски сјединили густ кометин реп и кисеоник наше атмосфере. Тада би експлодирала на милионе миља у бескрајности дивна бенгалска ватра, и у тој грандиозној илимунацији пропао би ју једном моменту цео земаљски живот. Напоследку славни француски астроном Kamilo Flamarijon црта ми у следећој форми последње дане земљине: Сунце је

том случају, ако би Србија допустила да се територија, која се уступа Бугарска као компензације, одмах поседне од стране Бугарских трупа.

У софиским дипломатским круговима уверавају, да ја овај захтев од стране Бугарске учињен само зато што се поуздано зна да Србија из њега ни по коју цену неће да пристане, а Бугарска то и мисли пошто и не мисли да ступа у акцију.

Пасивна Бугарска

У случају Немачке офанзиве на Балкан.

Солун, 31. авг.

Солунски германофилски листови пишу, да ће Бугарска остати пасивна посматрач у случају да Немачка отпочне енергичну офанзиву према Србији. То ће чинити једино из бојазни да не би изазвала интервенцију Грчке у корист Србије.

Тачна оцена

Румуни о аустријској војсци.

Румунски лист „Адеверул“ доноси ово о аустријској војсци:

„Морамо веома скептички прамати све ове одушевљене тираде аустријских и немачких листова о храбрости аустријске армије, јер је ова срамно сасвим била потучена од Срба, јако бијена од Руса у Буковани и Галицији, и да није добала благовремено појачање из Немачке, била би коначно потучена и прегажена. Сада Аустријанци стално трпе поразе на италијанском фронту, али то прећуткују. Мислимо, — извршује овај лист — да ће и од Румуна Аустријанци добати потребну порцују батина. Аустро-Угарска мора ишчезнути са лица земље. Само се тако може говорити о остав-

рењу румунских националних идеала.“

Дневне вести

Министарска седница

Синоћ је одржана у Нишу министарска седница под председништвом г. Н. Пашића.

Дипломатска посета

У току јучерашњег дана руски посланик на нашем двору г. Трубецкој посетио је председника министарства г. Пашића.

Конференција Глав. Одбора

Главни Одбор за набавку животних намирница имао је јуче поновну конференцију у министарству народне привреде, на којој је решавано о мерама које треба предузети да би се смањила претерана скупоћа животних намирница.

Допутао

Г. Драшковић, министар грађевина, вратио се јуче са пута по новим крајевима у Ниш.

Рад у гимназијама

Г. министар просвете решио је, да рад у свима гимназијама, које су за то одређене, отпочне тек од 1 октобра.

Позив наставника-ца

Моле се сви средњешколски наставници и наставнице у Београду да сутра, 2 о. м. у 10 ч. пре подне, дођу у Више Женску Школу, ради важног договора.

Д-р Суботић

Министар војни одобрио је г. д-р Војиславу Суботићу, вредном председнику „Црвеног Крста“ двомесечно одсуство ради опорављења. Своје одсуство г. Суботић ће провести у иностранству, и том ће приликом обићи Атину, Женеу, Париз и Лондон и посе-

тити тамошње „Црвене Крстове“ и у име Српства изразити им своју дубоку благодарност на услугама као и поклонима.

Вардба

Г. Станко Н. Јовановић, полиц. писар из Жабара, верио се са г-цом Даром Буљугићевом.

Наше искрено честитање.

ПРЕГЛЕД СВИХ НЕСПОСОБНИХ

Да би се на војиној територији извршила општа ревизија свих стално и привремено неспособних и полуинвалида — Врховна Команда одредила је решењем од 21. августа Л. Бр. 23 958, нарочиту Амбулантну Суперревизиону Комисију која ће ићи у све пуковске окружне команде и у нарочито одређена места батаљонских срезова на војишту и тамо прегледати све привремено и стално неспособне обвезнике и полуинвалиде без разлике позива и када су и којом комисијом оглашени као такви већ употребљени на какву службу.

Преглед ће се вршити:

У Шумадиској дивизијској области: од 1. до 6. септембра у XI. пуковској окружној команди; од 8. до 13. септембра у XII. пуковској окружној команди; од 20. септембра у X. пуковској окружној команди.

У дунавској дивизијској области: од 22. до 27. септембра у VII. пуковској окружној команди; од 29. септембра до 4. октобра у VIII. пуковској окружној команди, од 6. до 11. октобра у IX. пуковској окружној команди.

У тимочкој дивизијској области: од 13. до 18. октобра у XIII. пуковској окружној команди; од 20. до 25. октобра у XIV. пуковској окружној команди; од 27. октобра до 1. новембра у XV. пуковској окружној команди.

У дринској дивизијској области: од 3. до 8. новембра у IV. пуковској окружној команди; од 10. до 15. новембра у V. пуковској окружној команди; и од 17. до 22. новембра у VI. пуковској окружној команди.

После извршеног прегледа важиће само уверења о неспособности оверене или издана од стране Амбулантне Суперревизионе Комисије.

Ко год од неспособних не дође на преглед а не оправда-

свој изостанак сасвим сигурним документима или лекарским уверењем о томе да се није могао кретати сматраће се као војни бегунац и према томе ће се са њиме по закону поступити. Општинске власти, које буду прикриле ма ког неспособног обвезника од прегледа ставиће се под војни суд.

Преседник Комисије има права да једног лекара из комисије пошаље у села ради контроле појединих извода општинске власти да исвесни обвезници нису могли доћи на преглед.

Сваку неправилност у поглед прикривање обвезника од стране општинских власти Председник Комисије ће телеграфски доставити Команданту обласне дивизије, а водиће и сам списак тих неправилности ради извешта Врховној Команди. Сви обвезници који долазе на преглед морају се предходно окупати ошишати и чисто рубље обући.

Из канцеларије Санитетског Одељења Врховне Команде Л. Бр. Службено. — 30. августа 1915. године.

Последње вести

Наше бојиште

(Извештај Врховне Команде)

— На Дунаву. —

КРАГУЈЕВАЦ, 31. авг. — У току 29 августа на дунавском фронту код Београда наша је артиљерија имала борбу са једном непријатељском батеријом код села Борче и ова је ућукана.

— На Сави. —

На Савском фронту спречено је непријатељево утврђивање на бежаниској коси.

— Оштећени монитори. —

По накнадним сигурним извештајима сазнаје се да су у борби вођеној између 2 и 3 маја ове год. код Београда два непријатељска монитора била тако оштећена од наше артиљерије да су морала бити послата у Пешту на оправку. На оправци су остали дуже од месец дана.

Како је у Цариграду

РИМ, 26. авг. — Гласови из посредних и непосредних извора представљају стање у Цариграду као врло тешко. Тамо се плаше од побуне услед глади и услед очајног војничког положаја на Дарданелима и Кавказу. С друге стране јавља се за скорни пад Дарданела.

У Аргони

— Крах престолонаследникове армије —

ПARIЗ, 31. августа. — Према појединостима о крвавој и упорној борби у Аргони показује се да је престолонаследникова армија претрпела ужасан пораз тако да је приморана на повлачење, јер се проређени фронт нема чиме да допуњује. Дејство француске артиљерије ужасно је.

На Западу

— Офанзива на целом фронту. —

РИМ, 31. августа. — Специјални кореспондент „Корриер дела Сера“ јавља из Париза да је питање о општој офанзиви на Западу приведено крају, и да ће офанзива за дан два почети на целом западном фронту. Немачке трупе налазе се у веома критичном стању.

звезда која није без промена. Већ се сада на његовој површини виде многе мрље; оне се стално увећавају и сунце се хлади. Вукућа са собом земљу и планете кроз хладне пустиње васионске, оно губи своју топлоту и светлост. доћи ће време када његова охлађена површина неће зрачити више светлост, и топлоту, која даје живот природи. Но човечанство неће то доживети и неће видети последње зраке угашеног сунца. Са смањивањем сунчаве топлоте све ће се више и више ширити ледене просторије; мора и континент ових региона неће моћи одржати живот, који ће се постепено концентрисати у регионима екваторским, где ће последња деца вемаљска водити последњу борбу са смрћу. Напослетку земља слаба,

увела, и пушта престављаће огромно гробље. Сунце ће поцрвенати па поцрнати, и цео наш планетни систем претвориће се у скуп црвених маса, које ће се окретати око исто тако црне велике кугке. Таква је хипотеза Flammarion-ова.

Штип.

Instruist

ПОДЛИСТАК

Pierre Lott:

Madame Hrysantème

Ко зна, можда би ми се много више свиђала, кад бих боље разумовао њен језик, и кад би могао да погодим њене најскривеније мисли и осетио најнежније откуцаје њеног малог и доброг срца?...

А управо је чудновато, одкад сам с њом, и само

да насам показао икакав напредак у јапанском језику, него сам чак и заборавио и оно [мало, што сам знао. Дошао сам до уверења, да нећу овај језик никад ни научити...

С веранде видим својим очима храмове и гробља; шуме и зелене брежуљке, сав Нагасаки преливен сунчаном светлошћу. Свуда је тишина, светло и топло. Једино крештање цикада потрешује ваздух више него обично.

Поред свега тога Јапан није сасвим по моме укусу. По чему се уопште разликују поједине земље? У својим успоменама сећам се топлијих и сунчанијих поднебља, него што су јапанска: — свечаност бога Баала, била је снажнија и страшнија. Рекао бих, да је ово овде само бледа копија онога, што сам видео

на својим првим путовањима, и да нечега овде не налазим. И туробно сам себе питам: зар сунце не сија нигде јаче? Или: зар није сијало јаче? Можда ме само очи varaју, па ће с временом у мени избледети и оне прве успомене?...

...И одједном забруја за мојим леђима тиха и туробна мелодија, туробна и таха, да ми се и срце чак почело стезати... а онда набуја до дубоког уздицаја, као да је нека јадна јапанска душа хтела у тишини поподневског времена дати одушке своје болу: — Била је Хризантема и њен гитар...

Свидела ми се ова идеја, на коју је дошла, да ме свирком поздравим спазивша ме на балкону. До сада јој својим држањем нисам никад показивао да ме она особито интересује,

шта више односи између нас сваки даном били су хладнији, нарочито онда кад смо били на само). Но данас се окренух њој са осмехом на уснама, и руком јој дадох знак: „Само даље свирај! Врло радо слушам твоје необичне импровизације.

Чудновато је, како су мелодије овог веселог народа тако неисказано тужне!.. Свакако, да Хризантемино свирање заслужује пажњу, с којом сам је слушао.

Како је дошла одједанпут на то? Какви снови који ће за мене довека остати мистериозни, могу прилазити њеним жутиим лицем, и — шта осећају срцу ова девојка певајући и свирајући овако?

— Наставиће се —

ПИВНИЦА „РУСКИ ЦАР“

извештава своје поштоване посетиоце, да је добила већу количину
Јагодинског пива

235

1-5

Имам на продају 600 буради

пекмезарских добрих; коме је потребно нека се обрати потписатоме:

Љубомир Ристић

хотелијер „Касине“ у Крушевцу.

271 15-20

ЛОМНИЧКА КИСЕЛА ВОДА

Закупац сам Ломничке Киселе Воде. На стоваришту имам воде у флашама од $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, и 1 литар. Ко потребује нека се изволи обратити потписаном закупцу.

Ко жели, може послати кога са флашама на извор или потписаном, где ће добити потребно одобрење за воду.

За ближа обавештења може се свако обратити закупцу

Љуб. Ристићу

гостиничару хотел „Касина“ Крушевац.

193-48-

Свесловјенска књижара

М. Ј. Стефановића
 БЕОГРАД

НОВО

Ф. М. ДОСТОЈЕВСКИ БЕЛЕ НОЋИ

СЕНТИМЕНТАЛАН РОМАН

с руског превела
 Олга Глушчић—Кojiћ

Цена 1.50 дин.

Л. Н. ТОЛСТОЈ

ДЕТИЊСТВО

с руског превела

Мелица Јанковићева

Цена 2.- дин.

287 4 4

Потребна су два
 слагача, ступити могу
 одмах.

Антоније Ђорђевић

ШПЕДИТЕР
 БЕОГРАД САВА

Јавља својим муштеријама и осталом трговачком свету да врши експедиције како увоз тако и провоз за унутрашњост Србије.

259 —13—

ОБУЋАРСКА РАДЊА ЈАНИЋИЈА СТЕРИЈАДИСА

— ПАЛАНКА —

ПОТРЕБУЈЕ РАДНИКЕ

Плаћа по својој тарифи, и то: мушке 6 динара, женске 5 динара. Посао сталан. 255, 15-15

ПЕКМЕЗ И СУВЕ ШЉИВЕ

ВРЛО ДОБРОГ КВАЛИТЕТА продајем на више и на мање са сасвим јефтином ценом.

Примам у комисион коже и све друге ово земаљске производе. Набављам на нишкој пијаци и експедијем колонијалне и друге робе најјефтиније.

Калман Б Лебл

комисионер
 Ниш, преко пута општине

252,11 15

ЦРКОВА од брашна и има већу количину радња

МИТРА ВУКОВИЋА

208 Београд — Теразије 2 3

ПРЕПРОДАВЦИМА и ПОТРОШАЧИМА

Окановића Нарцис Крем

Ко од препродаваца или потрошача жели да има за продају или употребу

Оригинални Окановића Нарцис Крема

нека изволи упутити поштом празне тегле са или без кутија на следећу адресу: С. Окановићу Леуџанинова ул. бр. 36. — Ниш, одакле ће у замену добити уз доплату поштом онолико пуних, колики је број празних тегла послао.

232,1-5

Част ми је известити поштоване потрошаче да сам у мојим

Фабрикама конзерва и пекмеса у Крагујевцу

спремно и прерадио за наступајућу сезону све врсте конзервисаног поврћа и меса. Нарочито и на домаћи начин израдио сам већу количину пекмеза у бурадима од 50 кгр. Исти ћу продавати по динара 65-100 кгр. нето, буре се неваплаћује. Све поручбине се шаљу железницом на повуку.

Израдићу више вагона пекмеза са кожмурицом за извоз, а исти ћу пролавати и на буре по динара 42-100 кгр. у бурадима од 180 кгр.

Фабрика ће на захтев потрошача слаћи ценовник својих израђевина.

233,1-5

КОЛОНИЈАЛНО БАКАЛСКА РАДЊА

Житра Вуковића—Београд

ТЕРАЗИЈЕ

добила је већу количину колонијалне робе и препоручује трговцима: зејтин, кафу, соду за веш и сајун, чоколаду, рајлиук, фиду, грис 1 врсте и фини маси за обућу из Солуна и Швајцарске као и осталу колонијалну робу.

285

4-4

Извештавамо познанике и пријатеље, да ћемо нашем милон

Живку ф. Павловићу

пешад. капетану 1 класе

који је јуначки погинуо у боју са Аустријанцима, давати годишњи парастос 3 ов. мес. у цркви Св. Ђорђа у Крушевцу.

Ожалошћена породица

236,1-3

Нашем милон и непрежаљеном

Михајлу Павловићу

БИВ. ТРГ

даваћемо четрдесетодневни помен у среду 2 ог септембра ове године у 10 часова пре подне у београдској Саборној цркви.

Молимо сроднике, пријатеље и познанике покојникове и наше да овом тужном помену изволе присуствовати.

Ожалошћена породица пок. Мих. Павловића,
 234 2-3

Париски Етаблисман Орозди — Бак

ФРАНЦУСКА КУЋА У СОЛУНУ

капитал 17,000.000

Због дефинитивне ликвидације овдашњег стоваришта, продаје сву робу en gros и en detail по знатно спуштеним ценама.

230

3 10

Модерах ресторак

Од пре неколико дана закупио сам

Ресторацију код „ОСЛОБОЂЕЊА“ у Нишу

која је већ и ранијих месеца била код отмене публице позната као одличан локал. Ја сам се сад постарао, да овај локал преуредим још на бољој основи: све сам реновирао, кујну проширио, добавно стручна лица за кување јела, набавио првокласна пића, и уопште удесио не жалећи новчаних жртава, да смем у својој ресторацији с пуно части дочекати и најотменију публику.

Мислим, да ми је довољна препорука, кад само напоменем, да сам дуго година био главни руковођа највећих београдских ресторана и хотела, и да сам и сам био сопственик таквих локала у Београду, који су и данас чувени по мени.

Молим поштовану публику да се изволи уверити о изврности моје кујне, мога пића и моје услуге, као и о солидности цена.

У исто време, ради многобројних странаца, који се сада налазе у Нишу сматрам за потребно да саопштим да се у моме ресторану може споразумевати на неколико модерних језика.

Ресторан се налази на такозваној Зеленој Пијаци, на крају Поштанске улице.

С поштовањем

Жика Берђан, ресторатер

289,3-5